

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Karşılaştıkları Dil Bilgisel Sorunlar: Şimdiki Zaman Örneği *1

Durmuş Barış Kır² , Eda Tekin³

Makale Bilgisi

DOI:

10.29329/jirte.2021.408.3

Makale Geçmişi:

Alındı: 17/10/2021

Düzeltilme: 06/12/2021

Kabul: 10/12/2021

Tür: Araştırma

Anahtar Sözcükler

Yabancı dil olarak Türkçe
öğretimi,
Dil bilgisi,
Dil bilgisel sorunlar,
Şimdiki zaman,
{-lyor} biçimbirimi.

Özet

Bu çalışmada, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin şimdiki zaman {-lyor} biçimbiriminin işlevleri konusunda karşılaştıkları sorunlar ve bunların nedenleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın inceleme nesnesini, Yıldız Teknik Üniversitesi TÖMER'de A1 kurunda öğrenim gören 24 öğrencinin sınav kâğıdı oluşturmaktadır. Veriler, A1 kur sonu sınavında öğrencilerin {-lyor} biçimbiriminin kullanımı ile ilgili sorulara verdikleri yanıtlardan elde edilmiştir. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Verilerin analizinden elde edilen bulgular neticesinde öğrencilerin, {-lyor} biçimbiriminin daraltma işlevi; ünsüzle biten fiillere {-lyor} biçimbirimi getirilirken, fiil kökünden sonra gelecek ünlü harfin ayırımına varamama ya da {-lyor} biçimbirimini sadece "-yor" şeklinde yazma; soru kökünde yer alan ve olumsuzluk bildiren kelimelere dikkat edilmediğinden yanlış yapı kurma ve bazı fiillere {-lyor} biçimbirimi doğru bir şekilde getirilmesine rağmen yumuşama kuralına uymama konularında sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir. Araştırmanın son bölümünde, tespit edilen bu sorunlara yönelik önerilere yer verilmiştir.

Grammatical Problems Faced by Students Learning Turkish as a Foreign Language: Present Continuous Tense Example

Article Info

DOI:

10.29329/jirte.2021.408.3

Article History:

Received: 17/10/2021

Revised: 06/12/2021

Accepted: 10/12/2021

Type: Research

Keywords

Teaching Turkish as a
foreign language,
Grammar,
Learning grammar,
Grammar difficulties,
Present continuous tense,
{lyor} morpheme.

Abstract

In this study, the problems of functions of present continuous tense {-lyor} morpheme faced by students who learn Turkish as a foreign language and the factors which trigger these problematic cases reasons are tried to be determined. The case study design, which is one of the qualitative research designs, was used in the research. The study group of the research consists of 24 students studying at A1 level in Yıldız Technical University TOMER. The data were obtained from the answers given by the learners to the questions about the {-lyor} morpheme in the A1 final exam.. Descriptive analysis technique was used in the analysis of the data obtained. As a result of the findings obtained from the analysis of the data, the narrowing function of the {-lyor} morphology of the students; when introducing the {-lyor} morpheme to verbs ending with a consonant, not being able to distinguish the vowel letter that will come after the verb base or simply write the {-lyor} morpheme as "-yor" since the words in the root of the question and stating negativity are not taken into consideration, it has been determined that they have problems in forming the wrong structure and not complying with the terminal devoicing rule even though the {-lyor} morpheme was introduced to some verbs correctly. Suggestions for these identified problems are given in the last part of the research.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License

Atıf: Kır, D. B. ve Tekin, E. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin karşılaştıkları dil bilgisel sorunlar: şimdiki zaman örneği. *Öğretmen Eğitiminde Yenilikçi Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 214-224. <https://doi.org/10.29329/jirte.2021.408.3>

* Bu çalışma, 1. Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Bilgi Şöleninde (UYTOB) sözlü bildiri olarak sunulmuştur. Bursa, Türkiye, 17 Mayıs 2017. [This study was presented as an oral presentation at the 1st International Teaching Turkish as a Foreign Language Symposium. Bursa, Turkey, 17 May 2017].

¹ Araştırma verileri 2017 yılında toplandığı için etik kurul onayına ihtiyaç olmadığı yönünde değerlendirilmiştir.

² Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkçe Eğitimi ABD, Türkiye, dbariskr@gmail.com

³ Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkçe Eğitimi ABD, Türkiye, edatkn@hotmail.com

EXTENDED ABSTRACT

Purpose

The following sub-problems were determined in this study, which aimed to determine the problems encountered by learners learning Turkish as a foreign language regarding the functions of the {-lyor} morpheme and the reasons for these problems:

1. What problems do learners encounter regarding the functions of the {-lyor} morpheme?
2. What are the reasons for the problems that learners encounter about the functions of the {-lyor} morpheme?
3. What are the suggestions regarding the problems faced by the learners regarding the functions of the {-lyor} morpheme?

Method

The case study design, which is one of the qualitative research designs, was used in the research. Situations can take various forms. An individual, an institution, a group, an environment can be given as examples of situations to be studied. In this approach, the aim is to reveal results related to a specific situation. (Yıldırım & Şimşek, 2016: 73). In the research, the problems faced by the learners about the functions of the {-lyor} morpheme constitutes a situation. It is aimed to reveal the results related to the mentioned situation by analyzing the answers given by the learners to the questions about the use of the {-lyor} morpheme.

The examination paper of 24 students studying at Yıldız Technical University TOMER at A1 level constitutes the object of study of the research. The data were obtained from the answers given to the questions about the use of {-lyor} morpheme asked in the Yıldız Technical University TOMER A1 final exam. In the exam, 12 questions were asked to the learners within the scope of bringing the grammar-{-lyor} morpheme into verbs. The questions were prepared by the instructor giving the course and applied after being checked by four field experts.

Results

In this study, the problems encountered by learners learning Turkish as a foreign language about the functions of the {-lyor} morpheme and the reasons for these problems were tried to be determined. According to the findings obtained from the research, the following conclusions were reached:

- a) The contraction function of {-lyor} morpheme was not understood by some learners.
- b) While adding {-lyor} morpheme to verbs ending in a consonant, problems have been identified due to not being able to distinguish the vowel that will come after the verb stem or writing the {-lyor} morpheme only as "-yor".
- c) Since the words in the root of the question and expressing negativity were not paid attention to, incorrect construction was detected.
- d) Although the {-lyor} morpheme was used correctly for some verbs, the terminal devoicing rule was not followed.
- e) The {-lyor} morpheme is usually used correctly for verbs ending in vowels without the vowel restriction rule.

Discussion and Conclusion

Grammar is one of the areas that students care about and have problems in foreign language teaching. Considering the answers given by the students to the 12 questions in the research, it is not an underestimated number to have 100 wrong or blank answers. This number is 52% of correct answers. The reason why students still have so many problems despite enough exercises and activities in the classroom may be that the {-lyor} morpheme has not been sufficiently internalized by the learners. Written activities on the functions of the {-lyor} morpheme allow learners to see their problems and correct them. Again, it is important for the teacher to give quick and effective feedback on this subject. Considering that learning the functions of the {-lyor} morpheme incorrectly or learning it incompletely will also create an obstacle to further learning, it is necessary to pay attention to the subjects of practice, feedback and repetition.

The number and variety of complementary activities given after the grammar lectures are the same in almost every source. This situation reveals that the books are similar to each other and do not add anything to

grammar teaching (Kara & Korkmaz, 2019: 1572). As a result of the research, it was determined that the learners had problems in applying the rules about the functions of the {-lyor} morpheme. One of the reasons for this is that the examples and exercises in the books are insufficient and the subject is given with rules. However, with plenty of examples and activities, these rules can be perceived by the learners and the problems can be minimized.

One of the factors that causes learning to fail effectively is material selection. These materials should be suitable for the learners' levels (Çakır, 2011: 127). Presenting materials other than textbooks to learners learning Turkish at A1 level will help them learn Turkish. It is thought that the materials to be developed for the identified problems regarding the functions of the {-lyor} morpheme may have significant benefits in eliminating the problems experienced by the learners.

GİRİŞ

Yabancı dil öğrenmek uzun zaman alan ve emek isteyen bir süreçtir. Bu süreçte, öğrencilerden hedef dilde dinleme, konuşma, okuma, yazma becerilerine ve dil bilgisine hâkim olmaları beklenmektedir. Dil bilgisi, "doğru ve anlamlı bir şekilde iletişim kurmayı gerektirmekte ve bir durumdan başka bir duruma çeşitlilik göstermektedir" (Purpura, 2004: 84). Dil bilgisi alanı çeşitli kurallar içerdiğinden ve çoğunlukla da ezbere dayalı olduğundan öğrencilerde bir önyargı oluşturabilmektedir. Öğrencilerin oluşturduğu bu önyargı, dil becerilerine de yansımaktadır. Öğrencilerin yanı sıra öğreticilerin de yine dil bilgisine karşı tutum ve davranışları, öğrencilerin dil bilgisine yönelik tutumlarını etkilemektedir. Öğreticilerin dil bilgisini sadece elde olan kitaplarla sınırlandırması, dil bilgisi gibi anlaşılması güç olan soyut bir beceri alanını öğretirken farklı etkinliklere yer vermemesi, öğrencilerin bu alanda daha da zorlanmalarına neden olmaktadır (Al-Mekhlafi ve Nagaratnam, 2011; Aydın, 1999; Cemiloğlu, 2004; Güven, 2013; İşcan ve Kolukısa, 2005; Özbay, 2006; Watson, 2015). Bahsedilen durumların, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de hedeflenen amaçlara ulaşmada engel oluşturduğu söylenebilir.

Dil bilgisi öğretimi belirli kurallara göre yapılmaktadır. Konular bir düzen ve sıra içinde verilmektedir. Dil bilgisinde zaman ve görünüş kavramı öğretilirken de durum böyledir. İlk olarak öğretilen zaman şimdiki zamandır. Şimdiki zamanın hem içinde bulunulan an ile ilgili yapılan eylemleri hem gelecek zamanı hem geçmiş hem de geniş zamanı karşılayan kullanımları olduğu bilinmektedir. Bu açıdan bakıldığında şimdiki zaman, gelecek ve geniş zamandan önce ilk öğretilecek zamandır (Karatay ve Kaya, 2019: 47). {-lyor} şimdiki zaman ve sürerlilik görünüşü ekidir. "Bu ek, Türkçede sürecin ve şimdiki zamanın (zaman içindeki konumun gramer işaretlemesinin kesin anlamı) karakteristik belirtecidir. Esas olarak olaylar tamamlanmamış veya devam ediyor olarak görüldüğünde kullanılır" (Kaili, Celtek ve Papadopoulou, 2016: 78). Banguoğlu'na göre (1990: 464) "şimdiki zaman bildirmesi sınırlı ve sürmekte olan bir şimdiki zaman kipidir." Ergin'e göre (1981: 295) şimdiki zaman eki şekil ve zaman ifade eden eklerden biridir; şekil olarak bildirme ve zaman olarak ise şimdiki zamanı ifade eder. Olayın şimdiki zamanda meydana geldiğini bildirir ve belirli bir zamanı ifade eden kesin bir bildirme ekidir. Koç'a göre (1994: 155) eylemin bildirdiği hareketin, işin, oluşun içerisinde bulunulan zamanda başladığı ya da sürdürüldüğü şimdiki zamanla ifade edilmektedir. Ayrıca bu kipin geniş, yakın gelecek ve geçmiş anlamlarında da kullanıldığı görülmektedir (Banguoğlu, 1990; Camkıran, 2007; Ergin, 1981; Gencan, 2001; Korkmaz, 2003; Ökten vd., 2016; Türk, 1996). Ersen-Rasch ve Onası'ya göre (2015) şimdiki zaman "güncellik" içeren bir zamandır ve şu durumlarda kullanılır:

- Başlangıcı ve sonu belli olmayan, konuşma esnasında ortaya çıkan olaylarda,
- Konuşma esnasında meydana gelmeyen olayların; konuşucu tarafından tekrarlanıp göz önüne getirildiği durumlarda,
- Konuşmadan sonra gerçekleşeceğine mutlak gözle bakılan olaylarda,
- Geçmiş bir olayın güncel gösterilmek istenildiği durumlarda.

Güzel ve Barın'a göre (2013) şimdiki zaman, içinde bulunulan anı aktarmaya yaradığından dolayı zaman öğretimine bu zamandan başlamak gerekmektedir. Öğretimi kolay bir zaman olmasına rağmen uygulamada öğrencilerin kafa karışıklığı yaşadığı konulardan biridir. Şimdiki zaman, fiile {-lyor} biçimbiriminin getirilmesiyle oluşturulmaktadır; fakat bazı durumlarda fiile {-lyor} biçimbirimi getirilirken sorunlar yaşanabilmektedir. Ünsüz harfle biten fiillere bu biçimbirim getirilirken, fiil kökünden sonra "-ı, -i, -u, -ü" harflerinden hangisinin geleceği konusunda Türkçeyi yeni öğrenmeye başlayanlar zorlanabilmektedir. Ayrıca {-lyor} biçimbiriminin "a" ve "e" harflerini daraltarak "-ı, -u" ve "-i, -ü" harflerine dönüştürmesi de karıştırılabilmektedir. Bunun sonucu olarak da öğrenci hem konuşmada hem yazmada yanlışlar yapabilmektedir. Alanyazında bu durumla ilgili tespitler mevcuttur (Büyükkiz ve Hasırcı, 2013; Çelik, 2019).

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin {-lyor} biçimbiriminin işlevleri konusunda karşılaştıkları sorunların tespit edilmesinin; bu sorunların nedenlerinin belirlenmesine ve bunlara yönelik çözüm önerilerinin getirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin {-lyor} biçimbiriminin işlevleri konusunda karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunların nedenlerinin tespit edilmesinin amaçlandığı bu çalışmada aşağıdaki alt problemler belirlenmiştir:

1. Öğrencilerin {-lyor} biçimbiriminin işlevleri konusunda karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
2. Öğrencilerin {-lyor} biçimbiriminin işlevleri konusunda karşılaştıkları sorunların olası nedenleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durumlar çeşitli biçimlerde olabilir. Çalışılacak durumlara örnek olarak bir birey, bir kurum, bir grup, bir ortam verilebilir. Bu yaklaşımda amaç belirli bir duruma ilişkin sonuçlar ortaya koymaktır. (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 73). Araştırmada öğrencilerin {-lyor} biçimbiriminin işlevleri konusunda karşılaştıkları sorunlar bir durumu teşkil etmektedir. Öğrencilerin {-lyor} biçimbiriminin kullanımı ile ilgili sorulara verdikleri yanıtlar analiz edilerek sözü edilen duruma ilişkin sonuçların ortaya konması amaçlanmıştır.

İnceleme Nesnesi

Araştırmanın inceleme nesnesini, Yıldız Teknik Üniversitesi TÖMER'de A1 kurunda öğrenim gören 24 öğrencinin sınav kâğıdı oluşturmaktadır.

Sınırlılıklar

Araştırma, Yıldız Teknik Üniversitesi TÖMER A1 kur sonu sınavında sorulan {-lyor} biçimbiriminin kullanımı ile ilgili sorular ve A1 seviyesinde öğrenim gören 24 öğrenci ile sınırlıdır. Ayrıca araştırma, fiillere {-lyor} biçimbiriminin doğru getirilip getirilmediği ile sınırlandırılmıştır. Bu nedenle kişi ekleriyle ilgili sorunlar değerlendirmeye alınmamıştır.

Veri Toplama Araçları

Veriler, Yıldız Teknik Üniversitesi TÖMER A1 kur sonu sınavında sorulan {-lyor} biçimbiriminin kullanımı ile ilgili sorulara verilen yanıtlardan elde edilmiştir. Sınavda, öğrencilere dil bilgisi-{-lyor} biçimbiriminin fiillere getirilmesi konusu kapsamında 12 adet soru sorulmuştur. Sorular, dersi veren öğretim elemanı tarafından hazırlanarak dört alan uzmanı tarafından kontrol edildikten sonra uygulanmıştır. Bu soruların kök ifadeleri şu şekildedir:

- 1) Ailemle beraber yaşa.....
- 2) Evde hiçbir şey yap.....
- 3) Çünkü işte çok yorul.....
- 4) Sadece biraz televizyon izle.....
- 5) Annem, babam ve kız kardeşim her zaman beraber evden çık.....
- 6) Merve doktor olmak iste.....
- 7) O çok iyi gitar çalıyor ve şarkı söyle.....
- 8) O hukuk fakültesinde oku.....
- 9) Onlarla beraber sinemaya git.....
- 10) Her gün sebze ve meyve ye.....
- 11) Biz her hafta sonu beraber vakit geçir.....
- 12) Ben ailemi çok sev.....

Verilerin Analizi

Sınav sorularına verilen yanıtlardan elde edilen verilerin yorumlanmasında, betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Betimsel analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler; önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir, ardından yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve sonuçlara ulaşılır. Daha sonra verilerin anlamlandırılması ve ileriye yönelik tahminlerde bulunulması da araştırmacının yapacağı yorumların

arasında olabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 239). Betimsel analiz kapsamında 12 soruya ilişkin veriler, ayrı olarak tablolaştırılıp yorumlanmıştır. Her tablodan sonra, tabloya ilişkin yorumlar yapılmıştır. Elde edilen verilerden hareketle öğrencilerin karşılaştıkları sorunların nedenleri tespit edilmiştir. Tablolarda sorulan sorular, öğrencilerin yanıtları ve frekans değerleri verilmiştir.

BULGULAR

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin {-lyor} biçimbiriminin işlevleri konusunda karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunların nedenlerinin tespit edilmeye çalışıldığı araştırmadan elde edilen bulgular şu şekildedir:

Öğrencilerin 1. soruya verdikleri yanıtlar ve frekans değerleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin 1. Soruya Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Değerleri

1) Ailemle beraber yaşa...	Frekans (f)
yaşıyor	11
yaşıyor	5
yaşıyor	3
yaşayıyor	1
yaşalıyor	1

Tablo 1’de görüleceği üzere 1. soruya verilen yanıtlara bakıldığında 11 öğrencinin soruya doğru yanıt verdiği görülmektedir. Bu soru, öğrencilerin en fazla karmaşa yaşadığı sorulardan biridir. Bu soruda en fazla yanlış, “yaşa-” fiilindeki “a” harfinin, “ı” harfine dönüştürülemez fiile sadece “-yor” ekinin getirilmesiyle yapılmıştır. Buradan {-lyor} biçimbiriminin daraltma işlevinin, bu hatayı yapan öğrenciler tarafından anlaşılmadığı görülmektedir. Ayrıca {-lyor} biçimbiriminden önce bir öğrenci “-lı” ve bir öğrenci “-ylı” eklerini getirerek yanlış yapmışlardır. Geriye kalan öğrenciler ise araştırma sınırlılıkları dışında yanıtlar vermişlerdir. Öğrencilerin 2. soruya verdikleri yanıtlar ve frekans değerleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin 2. Soruya Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Değerleri

2) Evde hiçbir şey yap...	Frekans (f)
yapıyor	12
yapmıyor	7
yapıyor	1

Tablo 2’de görüleceği üzere 2. soruya verilen yanıtlara bakıldığında 7 öğrencinin soruya doğru yanıt verdiği görülmektedir. 12 öğrencinin verdiği yanıtlara bakıldığında ise cümledeki olumsuzluk ifadesi olan “hiçbiri” kelimesine dikkat etmedikleri görülmüştür. Bunun sonucu olarak da olumsuzluk eki getirilmeden {-lyor} biçimbirimini getirmişlerdir. Bir öğrenci de yalnızca “-yor” eki getirip “-ı” ekini türetmeden yanlış yapmıştır. Geriye kalan öğrenciler ise ya soruyu boş bırakmışlar ya da araştırma sınırlılıkları dışında yanıtlar vermişlerdir. Bu soruya bakıldığında öğrencilerin çoğunun, aslında yapıyı doğru olarak kullandıkları görülmektedir. Fakat olumsuzluk belirten kelimeye dikkat etmedikleri için 12 öğrencinin soruya verdiği yanıt yanlış olarak değerlendirilmiştir. Öğrencilerin 3. soruya verdikleri yanıtlar ve frekans değerleri Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin 3. Soruya Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Değerleri

3) Çünkü işte çok yorul...	Frekans (f)
yoruluyor	15
yoruluyor	2
yoruyor	1
yoruluyor	1

Tablo 3’te görüleceği üzere 3. soruya verilen yanıtlara bakıldığında toplamda 15 öğrencinin soruya doğru yanıt verdiği görülmektedir. 2 öğrenci yalnızca “-yor” eki getirip “-u” ekini türetmeden yanlış yapmıştır. Bir öğrenci fiilde yer alan “-ı” harfini atarak ve bir öğrenci de “-u” harfi yerine “-ı” harfi getirerek; yani yanlış daraltma yaparak

soruyu doğru yanıtlayamamıştır. Geriye kalan öğrenciler ise ya soruyu boş bırakmışlardır ya da soruya araştırma sınırlılıkları dışında yanıtlar vermişlerdir. Öğrencilerin 4. soruya verdikleri yanıtlar ve frekans değerleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin 4. Soruya Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Değerleri

4) Sadece biraz televizyon izle...	Frekans (f)
izliyor	14
izleyor	5

Tablo 4'te görüleceği üzere 4. soruya verilen yanıtlara bakıldığında 14 öğrencinin soruya doğru yanıt verdiği görülmektedir. 5 öğrenci ise "izle-" fiilindeki "e" harfini, "i" harfine dönüştüremeyip fiile sadece "-yor" ekini getirerek yanlış yapmışlardır. Buradan {-lyor} biçimbiriminin daraltma işlevinin, bu öğrenciler tarafından anlaşılmadığı görülmektedir. Geriye kalan öğrenciler ise ya soruyu boş bırakmışlardır ya da araştırma sınırlılıkları dışında yanıtlar vermişlerdir. Öğrencilerin 5. soruya verdikleri yanıtlar ve frekans değerleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin 5. Soruya Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Değerleri

5) Annem, babam ve kız kardeşim her zaman beraber evden çık...	Frekans (f)
çıkıyor	22
çıkıyor	1

Tablo 5'te görüleceği üzere 5. soruya verilen yanıtlara bakıldığında toplamda 22 öğrencinin soruya doğru yanıt verdiği görülmektedir. Yani 2 öğrenci hariç, öğrencilerin hepsi bu soruya doğru yanıt vermişlerdir. Bir öğrenci de {-lyor} biçimbirimini "-yor" şeklinde yazarak yanlış yapmıştır. Geriye kalan bir öğrenci ise araştırma sınırlılıkları dışında yanıt vermiştir. Öğrencilerin 6. soruya verdikleri yanıtlar ve frekans değerleri Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin 6. Soruya Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Değerleri

6) Merve doktor olmak iste...	Frekans (f)
istiyor	15
isteriyor	1
isteyor	1
istesiyor	1
istiyor	1

Tablo 6'da görüleceği üzere 6. soruya verilen yanıtlara bakıldığında 15 öğrencinin soruya doğru yanıt verdiği görülmektedir. Görüldüğü üzere bu soru da, öğrencilerin en fazla karmaşa yaşadığı sorulardan biridir. Bir öğrenci "-i" harfi yerine "-ı" harfi getirerek, bir öğrenci fiil köküne "-ri" harfi getirerek, bir öğrenci fiildeki "e" harfini, "i" harfine dönüştüremeyip fiile sadece "-yor" eki getirerek, bir öğrenci ise fiil köküne "-s" harfi getirerek yanlış yapmıştır. Geriye kalan öğrenciler ise ya boş bırakmışlardır ya da araştırma sınırlılıkları dışında yanıtlar vermişlerdir. Öğrencilerin 7. soruya verdikleri yanıtlar ve frekans değerleri Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin 7. Soruya Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Değerleri

7) O çok iyi gitar çalıyor ve şarkı söyle...	Frekans (f)
söylüyor	12
söyleyor	5
söylüyor	2
söylesiyor	1
söylüyor	1

Tablo 7’de görüleceği üzere 7. soruya verilen yanıtlara bakıldığında 12 öğrencinin soruya doğru yanıt verdiği görülmektedir. Bu soru da öğrencilerin en fazla karmaşa yaşadığı sorulardan biridir. 5 öğrenci “söyle-” fiilindeki “e” harfini, “ü” harfine dönüştüremeyip; yani daralma kuralını uygulamadan fiile sadece “-yor” eki getirerek yanlış yapmışlardır. Buradan da {-lyor} biçimbiriminin daraltma işlevinin, bu öğrenciler tarafından anlaşılmadığı görülmektedir. Bir öğrenci “-ü” harfi yerine “-u” harfi getirerek ve 2 öğrenci “-ü” harfi yerine “-i” harfi getirerek daralmayı yanlış uygulamış, bir öğrenci de fiil köküne “-s” harfi getirerek yanlış yapmıştır. Geriye kalan öğrenciler ise ya boş bırakmışlardır ya da araştırma sınırlılıkları dışında yanıtlar vermişlerdir. Öğrencilerin 8. soruya verdikleri yanıtlar ve frekans değerleri Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin 8. Soruya Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Değerleri

8) O hukuk fakültesinde oku...	Frekans (f)
okuyor	20

Tablo 8’de görüleceği üzere 8. soruya verilen yanıtlara bakıldığında öğrencilerin çoğu bu soruyu doğru yanıtlamıştır. 20 öğrencinin bu soruyu doğru yapmasındaki en önemli etken, fiil kökünde herhangi bir değişikliğe gerek duyulmamasındandır. Bu fiile sadece “-yor” eki getirilerek doğru bir yapı oluşturulmaktadır. Geriye kalan 4 öğrenci ise ya boş bırakmış ya da araştırma sınırlılıkları dışında yanıtlar vermiştir. Öğrencilerin 9. soruya verdikleri yanıtlar ve frekans değerleri Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin 9. Soruya Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Değerleri

9) Onlarla beraber sinemaya git...	Frekans (f)
gidiyor	15
gitiyor	5
gityor	1

Tablo 9’da görüleceği üzere 9. soruya verilen yanıtlara bakıldığında 15 öğrencinin soruya doğru yanıt verdiği görülmektedir. 5 öğrenci ise fiile doğru eki getirmelerine rağmen ötümlüleşme (yumuşama) kuralını uygulayamamışlardır. Bir öğrenci de {-lyor} biçimbirimini “-yor” şeklinde yazarak yanlış yapmıştır. Geriye kalan öğrenciler ise araştırma sınırlılıkları dışında yanıt vermiştir. Öğrencilerin 10. soruya verdikleri yanıtlar ve frekans değerleri Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Öğrencilerin 10. Soruya Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Değerleri

10) Her gün sebze ve meyve ye...	Frekans (f)
iyor	16
yeiyor	2
yeyor	1
yiyor	1

Tablo 10’da görüleceği üzere 10. soruya verilen yanıtlara bakıldığında 16 öğrencinin soruya doğru yanıt verdiği görülmektedir. 2 öğrenci fiildeki “e” harfini, “i” harfine dönüştürmesine rağmen “e” harfini fiil kökünden atmaya yanlış yapmıştır. Bir öğrenci ise “-i” harfi yerine “-ı” harfi getirerek yanlış yapmıştır. Bir öğrenci de fiildeki “e” harfini, “i” harfine dönüştüremeyip yanlış yapmıştır. Burada da öğrencilerin {-lyor} biçimbiriminin daraltma kuralını uygulayamadıkları görülmektedir. Geriye kalan öğrenciler ise araştırma sınırlılıkları dışında yanıt vermiştir. Öğrencilerin 11. soruya verdikleri yanıtlar ve frekans değerleri Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Öğrencilerin 11. Soruya Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Değerleri

11) Biz her hafta sonu beraber vakit geçir...	Frekans (f)
geçiriyor	17
geçiyor	2

Tablo 11’de görüleceği üzere 11. soruya verilen yanıtlara bakıldığında toplam 17 öğrencinin soruya doğru yanıt verdiği görülmektedir. 2 öğrenci ise fiil köküne “-i” harfini getiremeyip, {-lyor} biçimbirimini “-yor” şeklinde yazarak yanlış yapmışlardır. Geriye kalan öğrenciler ise ya boş bırakmışlar ya da araştırma sınırlılıkları dışında yanıtlar vermiştir. Öğrencilerin 12. soruya verdikleri yanıtlar ve frekans değerleri Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Öğrencilerin 12. Soruya Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Değerleri

12) Ben ailemi çok sev...	Frekans (f)
seviyor	22
seveyor	1
seviyor	1

Tablo 12’de görüleceği üzere 12. soruya verilen yanıtlara bakıldığında toplam 22 öğrencinin soruya doğru yanıt verdiği görülmektedir. Bir öğrenci fiil köküne “-i” harfi yerine “-ı” harfi getirerek, bir öğrenci de fiildeki “e” harfini, “i” harfine dönüştüremeyip fiile sadece “-yor” eki getirerek yanlış yapmıştır. Bu soruyu boş bırakan veya bu soruya araştırma sınırlılıkları dışında yanıt veren olmamıştır.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin {-lyor} biçimbiriminin işlevleri konusunda karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunların nedenleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- {-lyor} biçimbiriminin daraltma işlevinin bazı öğrenciler tarafından anlaşılmadığı görülmüştür.
- Ünsüzle biten fiillere {-lyor} biçimbirimi getirilirken, fiil kökünden sonra gelecek ünlü harfin ayırımına varılmamasından ya da {-lyor} biçimbiriminin, sadece “-yor” şeklinde yazılmasından kaynaklı sorunlar tespit edilmiştir.
- Soru kökünde yer alan ve olumsuzluk bildiren kelimelere dikkat edilmediğinden yanlış yapı kurma tespit edilmiştir.
- Bazı fiillere {-lyor} biçimbirimi doğru bir şekilde getirilmesine rağmen yumuşama kuralına uyulmamıştır.
- Daralma kuralının olmadığı ünlü ile biten fiillere {-lyor} biçimbirimi genellikle doğru bir şekilde getirilmiştir.

Dil bilgisi, yabancı dil öğretiminde öğrencilerin önemseydiği ve sorunlar yaşadığı alanlardan biridir. Büyükikiz ve Hasırcı (2013) öğrencilerin yazılı anlatım hataları üzerine yaptıkları çalışmada; dil bilgisi hatalarının %31,2’lik oranla yazım-noktalama hatalarından sonra ikinci sırada yer aldığını ve bu durumun dil bilgisi kurallarının öğrenciler tarafından yeterince içselleştirilmemesinin ve sınıf içi yazma uygulamalarında öğrencilere bu konuyla ilgili geri dönüt verilmemesinin bir sonucu olabileceğini belirtmişlerdir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar da bu tespitlerle örtüşür niteliktedir. Araştırmada öğrencilerin 12 soruya verdiği yanıtlara bakıldığında 100 yanlış ya da boş yanıtın olması azımsanacak bir sayı değildir. Bu sayı, doğru yanıtların %52’si kadardır. Sınıfta yeteri kadar alıştırma ve etkinlik yapılmasına rağmen öğrencilerin hâlâ bu kadar sorun yaşamasının nedeni, {-lyor} biçimbiriminin öğrenciler tarafından yeterince içselleştirilmemiş olması olabilir.

Şimdiki zaman, diğer zamanlara göre çok kısadır. Sadece o anı, içinde bulunulan anı gösterir. Geçmiş ile gelecek arasında bir köprüdür. Bir eli geçmişte, bir eli gelecektedir; geçmişte geleceğe aktarma işlevi üstlenir. Geçmişte başlayıp gelecekte devam edecek hareketleri anlatmada kullanılır. Bir yandan da süreklilik ifade eder (Üstünova, 2005: 188). {-lyor} biçimbiriminin doğru kullanılması öğrencilerin o anda yaptıklarını aktarabilmelerini sağlar. Yapıyı doğru kullanmak da yalnızca kuralların verilmesi ile değil; öğrencilerin aktif katılımı ile gerçekleşir. Şimdiki zamanın bütün bölümleri öğretildikten sonra konunun daha iyi anlaşılması amacıyla dikte çalışması yapılır, karşılıklı soru yanıtlarla telaffuz sorunları tespit edilip düzeltilir, okuma/anlama ve dinleme/anlama uygulanır, ev ödevi verilir. İşlenen konulardan sonra yazma çalışmasının yapılmasına dikkat edilir (Şeylan, 2013: 44). {-lyor} biçimbiriminin işlevleri konusunda yazılı etkinlikler yapılması öğrencilerin sorunlarını görmelerini ve düzeltmelerin sağlar. Yine bu konuda öğretmenin de hızlı ve etkili dönütler vermesi önemlidir. {-lyor} biçimbiriminin işlevlerinin yanlış öğrenilmesi ya da eksik öğrenilmesinin, ileriki öğrenmelerin önünde de engel oluşturacağı göz önünde bulundurularak alıştırma, dönüt ve tekrar konularına önem verilmesi gerekmektedir.

İnan (2014) yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler üzerinde yaptığı hata analizi çalışmasında, öğrencilerin {-lyor} biçimbiriminin işlevlerinin daralma işlevinde hatalar yaptıkları sonucuna ulaşmıştır. Yapılan bu hataları da öğrencilerin, Türkçenin ses bilimsel yapısına hâkim olamamaları şeklinde açıklamıştır. Bu sonuç, araştırmadan elde edilen sonuçlardan biriyle de örtüşür niteliktedir. Araştırmadan elde edilen sonuçlardan biri de {-lyor} biçimbiriminin daraltma işlevinin bazı öğrenciler tarafından anlaşılmasındadır. Bu konuda yapılacak fonetik çalışmalar, özellikle ses olaylarının kavranması ve {-lyor} biçimbiriminin işlevlerine katkısı konusunda fayda sağlayacaktır.

Hem ana dili öğretimimizde çıkan zorlukları hem de yabancılarla Türkçe öğretirken içine düştüğümüz yanlışlıkları ortadan kaldırmak için Türkiye Türkçesindeki fiil zaman ve kip çekimlerini yeniden incelememiz ve ayrıntılı sınıflandırmaların bulunduğu tablolar geliştirmemiz gerektiği ortadadır (Gülsevin, 1999). Tablolar, öğrencilerin konuları daha net ve sistemli bir şekilde görmelerini sağlayıp temel teşkil eder. Özellikle dil bilgisi konularının, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitaplarının arka sayfasında tablolar halinde yer almasının, öğrencilerin yapıların kullanım alanlarını toplu bir şekilde görmesini sağlayacağından faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Özellikle dil bilgisi konu anlatımlarından sonra verilen tamamlayıcı etkinliklerin sayısı ve çeşitlilikleri hemen hemen her kaynaktan aynıdır. Bu durum ise kitapların birbirlerinin benzer, olduğu ve dil bilgisi öğretiminin üzerine bir şey katmadığını ortaya koymaktadır (Kara ve Korkmaz, 2019: 1572). Araştırma sonucunda, öğrencilerin {-lyor} biçimbiriminin işlevleri konusunda kuralları uygulamada sorunlar yaşadığı tespit edilmiştir. Bunun sebeplerinden biri kitaplarda yer alan örnek ve alıştırmaların yetersiz oluşu ve konunun kurallarla verilmesi olabilir. Oysaki bol örnek ve etkinlik ile bu kurallar öğrencilere sezdirilebilir ve sorunların en aza indirgenmesi sağlanabilir.

Öğrenmenin etkili bir şekilde gerçekleşmemesi ve bu durumu meydana getiren faktörlerden biri materyal seçimidir. Bu materyallerin öğrencilerin seviyelerine uygun olması gerekmektedir (Çakır, 2011). A1 seviyesinde Türkçe öğrenen öğrencilere ders kitabı dışında materyaller sunulması, onların Türkçeyi öğrenmelerine yardımcı olacaktır. {-lyor} biçimbiriminin işlevleri konusunda, tespit edilen sorunlara yönelik geliştirilecek materyallerin, öğrencilerin yaşadığı sorunların ortadan kaldırılması konusunda önemli faydalarının olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmacıların Beyanı

Araştırmacıların katkı oranı beyanı: Araştırmacılar, çalışmaya eşit katkıda bulunmuştur.

Çatışma beyanı: Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Destek ve teşekkür: Araştırma, herhangi bir destekle yapılmamıştır.

Kaynakça

- Al-Mekhlafi, A. M. ve Nagaratnam, R. P. (2011). Difficulties in teaching and learning grammar in an EFL context. *Online Submission*, 4(2), 69-92.
- Aydın, Ö. (1999). "Orta okullarda dil bilgisi öğretimi üzerine öğretmen görüşleri". *Tömer Dil Dergisi*, 81 (1): 23-29.
- Banguoğlu, T. (1990). *Türkçenin grameri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Büyükikiz, K. K. ve Hasırcı, S. (2013). "Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yazılı anlatımlarının yanlış çözümlene yaklaşımına göre değerlendirilmesi". *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(4): 51-62.
- Camkıran, Ö. (2007). Yabancı dil olarak türkçe öğrenenler için şimdiki zamanın metinlerle öğretimi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Cemiloğlu, M. (2004). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi (4.baskı)*. İstanbul: Aktüel Yayınları.

- Çakır, İ. (2011). "Problems in teaching tenses to Turkish learners". *Theory and Practice in Language Studies*, 1(2): 123-127.
- Çelik, Y. (2019). "Arap kökenli öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde A seviyesinde yaptıkları yazım yanlışları ve çözüm önerileri". *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 23-27.
- Ergin, M. (1981). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Boğaziçi Yayıncılık
- Ersen-Rasch, M. I. ve Onası, E. (2015). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Dil Bilgisi*. Papatya Yayıncılık Eğitim.
- Gencan, T. N. (2001). *Dil bilgisi*. Ankara: Ayraç Yayıncılık.
- Güven, A. Z. (2013). "Dil bilgisi konularının öğretim sorunları". *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(6): 1-10.
- Güzel, A. ve Barın, E. (2013). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Gülsevin, G. (1999). Türkiye Türkçesindeki Zaman ve Kip Çekimlerinde Birleşik Yapılar Üzerine. İstanbul: VII. Milletler Arası Türkoloji Kongresi.
- İnan, K. (2014). "Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen İranlıların yazılı anlatımlarının hata analizi bağlamında değerlendirilmesi". *International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, 9(9): 619-649.
- İşcan, A. ve Kolukisa, H. (2005). İlköğretim ikinci kademe dil bilgisi öğretiminin durumu, sorunları ve çözüm önerileri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1): 299-308.
- Kaili, H., Çeltik, A. ve Papadopoulou, D. (2016). "The acquisition of TAM markers in L2 Turkish". *Second Language Acquisition of Turkish*. Ayşe Gürel (ed.). *Amsterdam: John Benjamins Publishing Company*. 59: 75-106.
- Kara, M. ve Korkmaz, C. B. (2019). "Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde birleşik zamanlı fiillerin öğretimi". *Journal of Turkish Studies*, 14(3), 1541-1574.
- Karatay, H. ve Kaya, S. (2019). "Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dil bilgisi için çerçeve program". *International Journal Of Languages' Education And Teaching*, 7(2), 1-59.
- Koç, N. (1994). *Yabancılar için dil bilgisi öğrenci kitabı*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Korkmaz, Z. (2003). *Türkiye Türkçesi grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayıncılık.
- Ökten, C. E. ve Sauner-Leroy, M. H. (2016). "Yabancı dil olarak Türkçe öğretimindeki kip ve zaman anlayışı değerlendirmeleri ve önerileri". *Yabancılar Türkçe Öğretimi Üzerine Araştırmalar*. ed. Alpaslan Okur, Bekir İnce, İsmail Güleç. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Türk Dili Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları. 161-167.
- Özbay, M. (2006). *Özel öğretim yöntemleri II*. Ankara: Öncü Kitap
- Purpura, J. E. (2004). *Assessing grammar*. UK: Cambridge University Press.
- Şeylan, A. (2013). "Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi: şimdiki zamanı öğretme tekniği". *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1): 29-48.
- Türk, V. (1996). "Türkçede şimdiki zaman kavramı, çekimleri ve ekleri". *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 44: 291-340.
- Üstünova, K. (2005). "Türkçede zaman kavramı ve işlenişi". *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(9), 187-201.
- Watson, A. (2015). "The problem of grammar teaching: A case study of the relationship between a teacher's beliefs and pedagogical practice". *Language and Education*, 29(4): 332-346.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.